

23.43x25.75	1	עמוד 30	ידיעות השרון - כפר סבא	13/04/2018	63129289-0
הכפר הירוק פנימיני - 90290					

מיוחד

רבותיי, ההיסטוריה
 ארכיון תולדות רעננה החל
 לתעד את סיפורה של מעברת
 כפר נחמן. בוגריה נזכרו השבוע
 בילדותם במקום | 30

"היתה לנו ילדות מאושרת"

בארכיון תולדות רעננה החלו בפרויקט לתייעוד מעברת כפר נחמן, שהוקמה ב-1951, התמזגה עם המועצה המקומית ב-1957 ונסגרה סופית ב-1964 • הרצל אדיר ונחום שוקי גדלו במקום, חוזרים לימים ההם ונזכרים בתום, בצנע, ובעיקר בחיים משותפים עם עולים מכל התפוצות

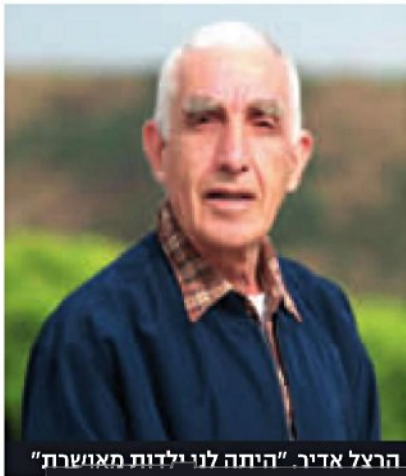
בני קימרון

כימים אלה החלו בארכיון לתייעוד תולדות רעננה לתעד את סיפור העולים שהתגוררו במעברת כפר נחמן בעיר, שהיתה אחת המעברות הגדולות ביותר בארץ, ואכלסה כ-600 משפחות עו"לים, על שטח של 240 דונם. תושבי המעברת לא קיבלו שירותים מוניציפליים, כי לא היו שייכים לשום רשות מקומית. המועצה האזורית חוף השרון וגם המושבה רעננה סי" רבו לקבל את המעברת על 3,000 תושביה (רובם במצב סוציו-אקונומי ירוד) להסתום. לאורך השנים, דרשו תושבי המעברת להי" סתפח לרעננה, אך ראש המועצה דאז, ברוך אוסטרובסקי, התנה את סיפוחה בהוספת שטחים לתחומה המוניציפלי של רעננה. בשנים 1953-1954 ערכו מאות מתושבי המעברת הפגנות סוערות ברחוב הראשי של הרעננה, על רקע הסיפוח המתעכב ובריי" שה לספק להם עבודה. ההפגנות הסתיימו, לא פעם, בהתנגשות עם המשטרה ובמעצר מפגינים. רק בתחילת שנות ה-60 עברו תושבי המעברת בהדרגה לדיור קבע ברעננה, בהרצליה וברמת גן, והתושב האחרון עזב את המעברת במרס 1964.

"חיינו בחמולות"

במסגרת מפרויקט התייעוד, חלק מיוצאי המעברת כבר אותרו ורואיינו, ואפילו הש"תתפו בערב שארגן הארכיון, בהנחיית יוסי אלפי, שכותרתו "צנע-צנע". אחד מהם הוא התינוק הראשון שנולד במעברת, הרצל אדיר (68), לבית משפחת פתאי. כשהוריו עלו לארץ מעיראק ב-1951, עם שני יל"דים, אמו היתה בחודש השביעי להריונה, ועד הלידה עברה בשרה, באיסוף תפוחי

צילומים: אסף בירדמן

הרצל אדיר. "היתה לנו ילדות מאושרת"

נחום שוקי. ניהל את פנימיית הכפר הירוק

"חברים מכל העדות"

מספחת שוקי על שבעת ילדיה הגיעה ב-15 במאי, 1951, למעברה (עוד בת נולדה בארץ) מצפון עיראק. האב היה מורה לער"בית. תחילה שהו במעברת האוהלים בפרדס חנה. האב עבר הכשרה קצרה בבית המדרש למורים בחיפה, ולאחר שקיבל עבודה כמורה בכפר קאסם, הועברה כל המשפחה לצריף קטן במעברת כפר נחמן. האב מילא גם את תפקיד יו"ר ועד המעברה, וטיפל בענייני התושבים.

נחום שוקי (78) נכנס לכיתה ו' בבית הספר של המעברה, ולמד בכיתה אחת עם תלמידי דים שעלו מהארצות: רומניה, הונגריה, פו"ל, פרס, לוב, מרוקו, תימן ועיראק. "היו לי חברים מכל העדות", מדגיש נחום. הוא השתתף בפעילויות של קן הנוער העובד במעברה, וזוכר את הפעולות שהי"תקיימו לאור גרות כי לא היה חשמל, עד שהמדריך הצליח להשיג מנורת לוקס. "הקשבנו למוזיקה מתקליטים שנוגנו על פטיפון חורק, שרנו, רקדנו ושיחקנו פינג-פונג", הוא מספר. בכיתה ח' הוא עבר לבית הספר החקלאי הכפר הירוק, והתגורר שם בפנימייה. חמישה מאחיו הלכו בעקבותיו ולמדו בכפר הירוק. שניים מהם רופאים - הגינקולוג ד"ר אורי בן ניסן, ומנתח העיניים ד"ר דוד בן ניסן. אח שלישי, יונה שוקי, הוא מורה לחינוך גופני. ב-1956 עזבה המשפחה את המעברה לשכונת נווה נאמן בהוד הש"רן. אחרי שחרורו מהצבא, חזר נחום לכפר הירוק, ונשאר שם 18 שנה כמדריך, כרכו הדרכה וכמנהל הפנימייה. בהמשך היה קמ"ט חינוך בעזה ומפקח במשרד החינוך. ■

רב-גילאיות ורב-עדתיות", הוא מציין. אחד כך עבר לממלכת א' ברעננה (לימים, בית ספר "מגד"). "בסך הכל הייתה לנו ילדות מאושרת", הוא אומר. "ההורים שלנו הקריבו הרבה כדי שהילדים שלהם ילמדו. היה להם חשוב שנהיה מחונכים ומשכילים". בהמשך למד ספרות אצל דודו ברמת גן, ובאותו הזמן למד שם בתיכון. אחיו למד בתיכון אורט שפירא בכפר סבא, ואחותו בתיכון ברעננה. בהמשך לימדה אחותו בבית ספר ממלכתי ב' בעיר, במשך 32 שנה. מש"פחת פתאי עזבה את המעברה ב-1963, בין המשפחות האחרונות, ועברה לרחוב צנל"סון בשיכון עובדים ברעננה, שם גרו הוריו עד יומם האחרון.

ארמה ובוטנים. במעברה נולדו לו עוד שני אחים. בשלוש השנים הראשונות גרו באוהל, אחד כך בצריף עם שירותים בחצר. "חיינו בחמולות, כמו משפחה אחת גדולה, עם דל"תות פתוחות ואירוח לבני, ובאינטגרציה בין-עדתית מלאה. היינו משחקים כדורגל, בונים עגלות וקורקניטים. היינו יצירתיים", מספר הרצל השבוע. כילד הוא עבר בשרות הסמוכים למעברת, קטף תפוזים, עגבניות וגזר, אסף תפוחי אדמה ובוטנים, ובמקום כסף קיבל ירקות ופירות. "היינו משפחה דלת אמצעים", הוא מספר. "הוריי, שלא ידעו את השפה העברית, התקשו להתאקלם". אביו, שהיה ספר בעיראק, עבד גם בעירייה וגם כשומר בקולנוע "אורות" בעיר. אגב, כל בני המשפחה (מסבו ועד ילדיו) הם ספרים, והרוד שלו, רחמים פתאי, היה הספר של המלך העיראקי. הרצל למד במעברה עד כיתה ד', אצל המורה שלום שמייע, שאלמנתו לטיפה (90) מתגוררת עד היום ברעננה. "למדנו בכיתות